

MODERN MILITARY THREATS IN THE BALTIC-BLACK SEA REGION AND COUNTERMEASURES

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-392-7-2>

MARITIME SECURITY OF UKRAINE: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

МОРСЬКА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Akimov Andrii
Volodymyrovych**

*Doctor of Philosophy Degree (PhD),
Department of Business Administration
and Management of Foreign Economic
Activity,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

**Акімов Андрій
Володимирович**

*доктор філософії / Галузь знань:
Публічне управління та
адміністрування, Спеціальність:
Публічне управління
та адміністрування,
викладач кафедри бізнес-
адміністрування і менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Активна фаза збройного конфлікту зі сторони рф проти України впливає на більшість галузей публічного управління в державі, у тому числі й щодо забезпечення морської безпеки. На жаль, питання дотримання морської безпеки в нашій державі завжди залишалось на другому плані через багато причин, у тому числі й через застарілу законодавчу базу, неактуальних, з практичної точки зору, управлінських рішень органів публічної адміністрації і напружену політико-військову ситуацію в Чорноморсько-Азовському басейні. З початку повномасштабного вторгнення рф в Україну у 2022 році одразу ж було запроваджено Указом Президента України адміністративно-правовий режим воєнного стану. Тим не менш, проаналізувавши даний нормативно-правовий акт, можна дійти до

висновку, що дієвих механізмів щодо недопущення порушення стабільності на морі практично не було застосовано. Це пояснюється тим, що за всі роки незалежності профільні органи державної влади, фактично не мали єдиної виваженої стратегії щодо діяльності України на морі. Морська безпека складне явище, яке складається з технологічних, телекомунікаційних, правових та економічних елементів, що прямо вказує на необхідність здійснення комплексного підходу зі сторони публічної адміністрації до регулювання та забезпечення її не тільки у мирний час, але й в умовах режиму воєнного стану [1]. Що стосується правового регулювання, то питання морської безпеки регулюється доволі системним механізмом нормативно-правових актів, зокрема Конституцією України, у більшій мірі нормами міжнародного права, а також підзаконними актами. Тим не менш, забезпечення морської безпеки в умовах воєнного стану набуває ширшого значення, а отже посилення лише на нормативну основу, що була актуальною у мирний час є неефективною діяльністю держави. Саме органи державної влади мають знаходити нові раціональні, а іноді й непопулярні управлінські рішення щодо захисту держави на морському середовищі. Варто зазначити, що навіть актуальна стратегія України щодо забезпечення морської безпеки України до 2035 року була прийнята у більшій мірі за допомогою доктринальних поглядів фахівців і практично повністю узгодилась з позицією Міністерства транспорту та зв'язку України у 2009 році. Це дає підстави зазначити, що система органів публічної адміністрації у даній галузі не має власного погляду на це критичне питання, обумовлюючи свої рішення лише науковими поглядами. На жаль, наукової літератури при вирішенні даного питання замало, оскільки виникають оперативні питання, що мають бути заздалегідь максимально регламентовані [2]. Державне управління у сфері морської безпеки, з початком повномасштабної агресії активізувалось лише наприкінці 2022 року, і тільки після того, як Україна втратила контроль над експортом продукції до інших держав. Згодом, профільні органи активізували процеси пошуку альтернативних шляхів реалізації міжнародного права на вільне судноплавство шляхом прийняття необхідних рішень на кшталт додаткових домовленостей з іншими державами. Це ще раз вказує на обмеженість правового поля регулювання забезпечення морської безпеки в умовах воєнного стану, оскільки без ефективної політики держави у дотриманні морської безпеки, надзвичайно сильно обмежується одна із найважливіших сфер морських держав – судноплавство. Безумовно, що питання дотримання такої безпеки прямо залежить від військової ситуації в регіоні, як наприклад в Азовському морі, доступу до якого тимчасово немає наша

держава через окупацію території. Однак, необхідних заходів щодо мінімізації втрат для держави у секторі Азовського моря також здійснено замало, так як певна частка торговельних сполучень були пов'язані саме з цим морем, а заздалегідь комплексні підходи до розв'язання такої задачі не були передбачені, як і з питання збереження державного та муніципального майна [3].

Однією із головних особливостей забезпечення морської безпеки для державного механізму є активна міжнародна координація з іншими державами, а в умовах воєнного стану, особливо, з сусідніми. Органи державної влади мають ініціювати всі можливі міжнародні процедури щодо захисту морської безпеки для України, порушуючи питання про співпрацю з іншими державами та міжнародними організаціями. На жаль, у нинішній ситуації пріоритет має бути зроблений саме на міжнародне поле, оскільки фактична ситуація на морі є дійсно складною для Української держави, з точки зору військового та політичного впливу агресора. Міжнародна діяльність профільних органів України має безперервно координуватись з діяльністю органів забезпечення морської безпеки та силовими структурами державного механізму, акцентуючись на міжнародній арені, безальтернативності дотримання національних інтересів нашої держави щодо регламентованого використання Чорного та Азовського морей та інших частин Світового океану, з метою організації ефективної морської безпеки та реалізації особистих міжнародних прав. Варто визнати й позитивні аспекти у діяльності державного механізму щодо забезпечення морської безпеки, вже із початком запровадження воєнного стану, наша держава на постійній основі приймає участь у реалізації багатосторонніх угод у сфері морської безпеки та безпосередньо мореплавства. Систематичні обстріли зі сторони РФ морської інфраструктури та блокування військовим шляхом вільного використання портів України, вплинуло на активізацію нових спільних дій з іншими державами, зокрема з Туреччиною, США та Болгарією. Вбачається за необхідне здійснювати акцент на міжнародному співробітництві в умовах воєнного стану задля підвищення рівня морської безпеки України, у тому числі й шляхом оперативного прийняття внутрішніх управлінських рішень за міжнародними домовленостями з іноземним суб'єктами. Саме від органів державної влади та всього владного механізму необхідні нові рішення щодо трансформації складної безпекової ситуації на морі на стабільну та більш контрольовану. Прийняття нових нормативно-правових актів, більш тісна взаємодія між ланками державної влади та акцент на зростанні професійної компетенції профільних суб'єктів залишаються найважливішими факторами задля забезпечення морської безпеки України в умовах

воєнного стану і систематичного використання моря у проведенні військових операцій.

Література:

1. Глушков В. О. Створення системи антитерористичної безпеки у Чорноморському регіоні. *Альманах кримінального права* : збірник статей. Вип. 1 / відп. ред. П. П. Андрушко, П. С. Берзін. К. : Правова єдність, 2009. С. 172–190.
2. Филипенко А. О. Щодо стратегічних пріоритетів морської реалізації потенціалу України / А. О. Филипенко, В.В. Баришникова, К.Е. Степанова. Одеса : Регіон. філіал Нац-го інституту стратегічних досліджень, 2012
3. Кіндсфатер О. Як припинити блокування морських портів України. *АрміяINFORM*. 2022. 17 травня. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/17/yak-pryprynyty-blokuvannya-morskyh-portiv-ukrayiny/> (дата звернення: 16.12.2023).